

به ناوی خوای به خشندهو میهره بان
به ناوی گه له وه
ئه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عێراق
ژماره ی دهرهینان : ۱۵
روژی دهرهینان : ۲۴/۱۰/۲۰۰۱

پشت به حوکمه کانی برهگه (۱) ی ماده ی (۵۶) و ماده ی (۵۳) له یاسای ژماره (۱) ی هه موارکراوی سالی ۱۹۹۲ و له سه ر داوای ئه نجومه نی وه زیران و ئه و یاسا کاریه شه که ئه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عێراق له دانیشتنی ئاسایی ژماره (۹) ی روژی ۲۳/۱۰/۲۰۰۱ ییدا ئه نجامی داوه ، به پیی ئه وه ده سه لاته شه که برهگه (۳) ی یاسای ژماره (۱۰) ی سالی ۱۹۹۷ ییمانی داوه ، بریاری دهرهینانی ئه م یاسایه ی خواره وه مان دا :

یاسای ژماره (۱۵) ی سالی ۲۰۰۱
یاسای ریخراوه کوردستانییه غهیره حکومییه کانی
ههریمی کوردستانی عێراق

ماده ی یهگه م :

مه به ست له م ده سه ته واژانه ی خواره وه له م یاسایه دا مانا کانی به رامبه ریانه :
 ههریم : ههریمی کوردستانی عێراق .
 وه زاره ت : وه زاره تی ناوخۆ .
 وه زیر : وه زیری ناوخۆ .
 ریخراو : ههر ریخراویکی کوردستانی غهیره حکومییه که به رژه وهندی گشتی به هاناچوون و ئاوه دانکردنه وه و بزاقی مرۆفایه تی له خوگرته بی .

به شی یهگه م
دامه زراندن

ماده ی دووهم :

۱. ریخراو ده سه ته یه کی سه ره به خو ی غهیره حکومییه ، له چه ند که سانیکی ته بیعی پیک هاتووه و بۆ وه دیهانینی ئامانجه کانی خو ی له بواری به هاناچوون و ئاوه دانکردنه وه و بزاقی مرۆفایه تی له ههریمدا داده مه زری .
۲. ئه م ریخراوه خاوه ن شه خسییه تی مه عنه ویی خو یه تی و بۆ هیه له پیناوی وه دیهانینی ئه و ئامانجه نی ده قه کانیا ن له م یاسایه دا هاتووه مؤلکایه تی مؤلک و مالی ده سه له نگرو ده سه له لگر (الأموال المنقوله و غیر المنقوله) ی بیی .
۳. ئه م ریخراوه ده شی ، داوی وه رگرته نی ره زامه ندیی وه زیر ، چالاکی مرۆفایه تی خو ی له دهره وه ی ههریمیشدا پیاده بکات .

۳. ئەگەر هات و داواکارییه که له ماوهیه دا که له برگیه ی (۱) دا هاتوو نه برپێندرایه وه ، ئەوه له و باره دا به قیولکراو له قه له م ده درئ.

مادده ی شه شه م :

له پێپۆی ناوخۆی ریکخراوه که دا ده بی هه موو ئەو حوکمانه دیار بکرین که په یوه ندییان به ریکخستنی کاروباری ئیداری و دارایی و هونه ری و چۆنیتی دانان و دامه زانندی که سانی سه ر به ریکخراوه که و قبول کردنی ئەندامه کانیه وه هه یه .

مادده ی جه وته م :

ریکخراوه که ده بی ئەم سجل و تۆمارانه ی خواره وه رابگری به مه رجی دایه ره ی کاتبی عه دل ته سدیقی کردبن :

۱. سجلي ئەندامان و (ئەوانه ی سه ره به ریکخراوه که ن).
۲. سجلي بریارو مه حزه ری دانیشته کان.
۳. سجلي پرۆژه کان.
۴. سجلي حساب و حسابکاری.
۵. سجلي ئەموال و که لوپه له کان.

به شی دووم

ئاما نجه کان و شیوازی کار

مادده ی هه شه ته م :

ریکخراوه بۆ وه دیهانینی ئەمانه ی خواره وه تیده کۆشی:

۱. به شداریکردن و هاوکۆمه کی له بواری به هاناچوون و ئاوه دانکردنه وه بزاقی مرۆفایه تی له هه رییم و دهره وه ی هه رییمدا به هه ماهه نگی و هاوده نگی له گه ل وه زاره تی ناوخۆ و وه زاره تی یارمه تی مرۆفایه تی و هاوکاری و وه زاره ته پێوه ندیاره کانی دیکه دا.
۲. هاوکاری له گه ل ریکخراوه بیانیه کانی ناو هه رییم له بواری به هاناچوون و ئاوه دانکردنه وه بزاقی مرۆفایه تیدا.

مادده ی نۆیه م :

ریکخراو ئامانجه کانی خۆی له م ریگیانه ی خواره وه دینیته دی :

۱. ئەو دهاته داراییه ی که له بهر ده ستیدا هه یه .
۲. له مونا قسه ی موزایه داتی جیبه جی کردنی پرۆژه ئاوه دانکاریه کانی کوردستاندا به شدار ده بی و گریبه ستیی ده کات.
۳. پێوه ندی له گه ل کورده په نابهر و غه رب که وتوو ه کانی هه نده رانی کوردستاندا ده کاو ، دنه یان ده دا که سه رمایه کانیا ن له پرۆژه گه لی به هاناچوون و ئاوه دانکردنه وه فراژوو کردنی (التنمیة) هه رییمدا وه به ره بھینن.

٤. بانگه‌یشت بکات و بۆ سازدانی کۆنفرانسی ناوخواو نیوده وله تیش بۆ لیکۆلینه وهی مه سه لهی به ره و چاکتر بردن و پیشخستنی پرۆژه کان تا ئامانجه کانی ئامانجه کانیان بێته دی.
٥. به رژه وهندی گشتی وا ده خوازئ که هه ریمیش له گه ل ریکخواوه که دا بۆ جیبه جئ کردنی پرۆژه فراژوکارییه کان له هه ریمدا هاویشک بئو به شداری بکات.

به شی سییه م دارایی ریکخواوه که

ماددهی دهیه م :

ریکخواو ، دارایی خۆی به بوجه یه کی سالانه به رپوه ده با که به پیی پیرۆی حسابکاریی دایه ره ره سمیه کان ریکی ده خاو جیبه جئ ده کا . هه موو حساب و حسابکاریه کیشی ده که ویته ژیر رکیفی ته دقیقکردنی ريقابه ی دارایی هه ریمه وه .

ماددهی یازده :

دارایی ریکخواوه که له مانه ی خواره وه پیک دی :

١. ئه و به ش و پشکه ی که ئه ندامه کان دهیده نی.
٢. ئه و ده سنگه و به خشش و خه لات و پیتاک و دارایی و وه قف و وه سیه ته ی که تاکه تاکه ی خه اک و لایه نی دیکه دهیده نی.
٣. ئه و داها تانه ی که ریکخواوه که به بزاف و چالاکیی خۆی و وه به رهینانی دارایی خۆی دهستی ده که وی.

ماددهی دوازده :

ریکخواوه که بۆی هه یه له گه ل ریکخواوه بیانیه کاندای گری به ستی بکات یان کۆمه ک و پیتاکی ماددی و عهینی له هه نده رانه وه وه ربگری ، له م باره دا پیویسته وه زاره تی ناوخواو وه زاره تی یارمه تی مرۆقایه تی و هاوکاری ئاگادار بکات .

ماددهی سیازده :

ریکخواو پیویسته له کاتی هه موو سالیکی دارایی یان له کاتی زه روره تدا ئه م راپورتانه ی خواره وه پیشکesh به لایه نه پیوه ندیاره کان بکات :

١. راپورتی دارایی سالانه که هه موو داها ت و خه رجی تیدا بێت.
٢. راپورتیکی ئاودامانی سالانه که هه موو خزمه ت و پرۆژه ی به هاناچوون و ئاوه دانکردنه وه و بزافی مرۆقایه تی تیدا بێت و ئه و لایه نانه ش نیشان بدات که سوودیان لئ وه رگرتوه .
٣. راپورتیک هه موو پلان و به رنامه ی به هاناچوون و ئاوه دانکاری و فراژوکاری هه ریمی تیدا بێت که بۆ سالی تازه ی دارایی بنیاد ده نرین .

ماددهی چواره : www.mojkurdistan.com

١. ریکخواو له مزوکریی دامه زراندن (رسوم التأسيس) و مزوکریی ته سدیقکردنی سجه له کانی سه رفرازه (عه فو ده کری).

۲. سه رۆکایه تیی ئەنجومه نی وه زیران یان ئەو که سه ی که ئەنجومه نی وه زیران ده سه لاتی داوه تی بۆ هیه به پیی به ندو به ست (ضوابط). ریکخواوه که له باج و مزوکرپی گومرگ عه فو بکات تا ریکخواوه که ئامانجه کانی خۆی بهینیتته دی.

مادده ی پازده :

ریکخواوه بۆ هیه ، دوا ی ره زامه ندیی وه زیر ، ریکخواوه که هه لبه وشینیتته وه یان تیکه ل به ریکخواویکی دیکه ی بکات که ئامانجه کانیان چونیه ک بن و زۆربه ی ئەندامه کانیان رازی بن. ئەگه وه زیریش رازی نه بی ئەوه ، له م باره دا بریاره که ی وه زیر ئەوه ی له باره دا هیه که له به رده م دادگای ته مییزی هه ریئدا له ماوه ی (۱۵) رۆژدا که له رۆژی ده رچوونی بریاره که وه ده ست پی ده کا تانه ی لی بدری.

مادده ی شانده :

له سه ر داواکردنی وه زیر یان ئەو که سه ی که وه زیر ده سه لاتی پی ده دا ، دادگای بیدائه ی ناوچه ی ریکخواوه که ده شی به بریاری پاش وه رگرتنی پله ی بنبری ریکخواوه که هه لبه وشینیتته وه له م حاله تانه ی خواره وه دا :

۱. ئەگه ر ماوه ی سالیك به سه ر دامه زاندنی ریکخواوه که دا تیپه ربووبی و ، ریکخواوه که به بی هیچ هرکاریکی له ده سه لات به ده ر ، ئیشو کاری خۆی به پیی ده قی پیروکه ی ده ست پی نه کردبی.
۲. ئەگه ر بزافه کانی له و ئامانجه لایدابی که بۆ دامه زراوه .
۳. ئەگه ر ئەوه نده لاواز بووبی که نه توانی عه هد و په یمان و ئیلتیزاماتی دارایی و یاسایی خۆی به جی بهینی.

مادده ی چه قده :

ئەگه ر ریکخواوه که به ئاره زووی خۆی ، خۆی هه لوه شانده وه ، ئەوه له و باره دا هه یئه ته که ی خۆی پاکتاوکاریک (مصفي) یان پتری بۆ داده نی ، به لام ئەگه ر دادگا هه لی بووه شینیتته وه ، ئەوه له م باره دا دادگای بیدائه ی ناوچه ی ریکخواوه که پاکتاوکاری بۆ داده نی و ده ستبه جی ده ست به سه ر موک و داراییدا ده گری تا پاکتاوکردنی یاسایی ته واو ده بی.

مادده ی هه ژده : رۆژنامه ی وه قایعی کوردستان

بریاره کانی دادگای بیدائه له و حاله تانه دا که ده قه کانیان له مادده ی (۱۶، ۱۷) ی ئەم یاسایه دا هاتوو ه یا رای ئەوه یه له ماوه ی (۱۵) رۆژدا که له رۆژی دواتری ته بلیغه که وه ده ست پی ده کا ، له به ر ده م دادگای ته مییزی هه ریئدا تانه ی لی بدری.

" حوكمه گشتييه كان "

ماددهی نوژده :

1. ریکخواه کوردستانی عیراقیه ناحکومییه کان که ئیستا بهرقه رارن ، ده بی له ماوهی شهش مانگدا که له رۆزی بهکارخستنی ئەم یاسایه وه دهست پی دهکا هه موو بارودۆخیکی خۆیان به جۆری بهیننه ژیربار که له گه ل حوکمه کانی ئەم یاسایه دا بگونجی.
2. ئەم ریکخواوانهش که حوکمی برگه (1)ی ئەم ماددهیه نههیننه جی ، به پیی یاسای بههله شاهه له قه له م ده درین.

ماددهی بیست :

هر ریکخواوی به پیچه وانه ی ئیلتیزامات و پیکهاتنی که له ناو هه ریم یا له دهره وه ی هه ریم به سستی پڕۆژه کان جی به جی بکات ، نه وه ، له و باره دا وه زیر بۆی هه یه به پیی حوکمه کانی ئەم یاسایه و یاسا کارپیکراوه کانی دیکه نه و ریکخواوه بداته دادگا.

ماددهی بیست و یهک :

ریکخواو بۆی هه یه ، دوا ی ره زامه ندیی وه زیر لق له پارێزگاکانی هه ریم یان دهره وه یدا بکاته وه .

ماددهی بیست و دوو :

کاروباری ریکخواوه مروییه غه یره حکومییه بیانیه کانی ناو هه ریم ، به پیرویه ک که سه روکایه تی نه نجومه نی وه زیران بۆیانی داده نی ریک ده خری.

ماددهی بیست و سی :

هر دهقی پیچه وانه ی حوکمه کانی ئەم یاسایه بیته ناخریته به رکار.

ماددهی بیست و چوار :

وه زیری ناوخۆ بۆی هه یه رینمایی پیویست بۆ سانا کردنی جیبه جی کردنی حوکمه کانی ئەم یاسایه دهره بینی.

ماددهی بیست و پینج :

پیویسته نه نجومه نی وه زیران حوکمه کانی ئەم یاسایه بخه نه به رکار.

ماددهی بیست و شهش :

ئەم یاسایه له رۆزی بلاو کردنه وه ی له (وه قایعی کوردستان) دا ده خریته به رکار.

ئه ره شیفی رۆژنامه ی وه قایعی کوردستان

د. رۆژنوری شاهو بیس

سه روکی نه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عیراق

هۆکاره زهروورهکان

له بهرژه و هندی گه له که مانه ، به تایبه تیش له م قۆناغی ئەزمونه دیموکراتیه ماندا و مافی رهوای خوشییتی که ریکخراو گه لی له بواری به هاناچوون و ئاوه دانکاری و فراژوکاریدا بیئو ، له پیناوی ره خساندنێ دهرفه تیش بۆ ریکخراوه کوردستانیه کان که بتوانن له ریگای پیشکه شکردنی خزمهت و پرۆژه و یاریده دانی بنیادی ئابووری نیشتمانییه وه هاوبه شی له و بوارانده دا بکه ن و سوودیش له شاره زایی و وزه و توانای هه موو چین و تووژیکی کۆمه لگا که مان وه ریگیری ، له بهر ئەوانه ، هه مووی ، ئەم یاسا کارییه ئەنجام درا.

ئهرشیفی رۆژنامه ی وه قایعی کوردستان

www.mojkurdistan.com